

AANTEEKENINGEN
OVER
NEDERLANDSCHE LEPIDOPTERA,

DOOR
P. C. T. SNELLEN.

II. MICROLEPIDOPTERA. ¹⁾

(Pl. 1).

Hierbij geef ik het vervolg en slot mijner in het voorgaande deel van dit Tijdschrift begonnen aantekeningen, wordende thans de Microlepidoptera behandeld. De volgende, voor de Nederlandsche fauna nieuwe soorten zijn hier besproken:

Blabophanes lombardica Hering.

» *truncicolella* Tengstr.

Argyresthia laevigatella H. S.

Gelechia semidecandrella Staint.

Sitotroga cerealella Oliv.

Ik maak van de gelegenheid gebruik, om hier ook nog eene verbetering mijner Analytische tabel der vlinderfamiliën (zie *Microlepidoptera* p. 2) in te lasschen, waarop men mij opmerkzaam heeft gemaakt. Het slot van I luidt namelijk beter aldus:

. de achtervleugels hoogstens met twee binnenrandsaderen en niet meer dan zeven andere I Rhopalocera.

1) Zie voor het eerste stuk dl. XXXVI van dit Tijdschrift, blz. 189.

Genus **ASOPIA** Tr., Led. — Snellen, p. 15.

Van de drie inlandsche soorten van dit genus, hebben er twee (*farinalis* en *costalis*) duidelijk opgerichte lipvoelers met overeenstaand eindlid, terwijl bij de derde soort (*glaucinalis*) lid 2 minder duidelijk opgericht is en het eindlid bijna ligt. Ik heb dit op Pl. 1, fig. 13 *a* en *b* van mijn werk afgebeeld. Buiten dien is er nog een verschil in het aderbeloop der voorvleugels. Bij *farinalis* en *glaucinalis* ontspringt ader 7 vóór 8 en 9 uit den gemeenschappelijken steel (zie op de hierbij gevoegde Plaat 1, fig. 7), terwijl bij *costalis* ader 9 vóór 7 en 8 ontspringt (fig. 8). De heer Ragonot heeft in deze en andere verschilpunten bij de beschreven soorten van *Asopia* Lederer aanleiding gevonden, om het genus *Asopia* nader te verdeelen (zie zijn *Essai sur la classification des Pyralites*, Paris 1891) en daarnaar brengt hij *farinalis* tot het genus *Pyralis* Linn., Rag., *glaucinalis* tot *Orthopygia* Rag. en *costalis* tot *Hypsopygia* Rag.

Scoparia dubitalis Hübn. — Snellen, p. 27.

In Gelderland ook bij Apeldoorn gevangen door den heer H. A. de Vos tot Nederveen Cappel, den 10 Juni 1892.

Zeller zegt dat men deze soort, die wel de vroegst vliegende der acht inlandsche is, niet tegen boomstammen vindt, zooals de meeste andere soorten (*pallida* Steph. ook niet). Ik heb deze opgave bewaarheid gevonden. In de omstreken van Namen in België, waar ik *dubitalis* op de hoogten of, zoo men wil, bergen rondom de stad in de eerste helft van Juni zeer talrijk in gave en frissche exemplaren ving, joeg ik deze wel uit het korte gras op, maar vond ze nooit tegen boomen, waartegen de opgejaagde voorwerpen ook niet gingen zitten.

Scoparia Cembrae Haw. — Snellen, p. 29; id. *Tijds.* XXXII, p. 31.

De tot dusverre onbekende rups is door den heer J. M. Wood ontdekt en beschreven *Entom. Monthly Mag.* XXV (1888) p. 126.

Zij leeft niet van mossen, maar voedt zich met de wortels van lage planten (*Picris*, *Tussilago*), in gangen van ijl spinsel, langs die wortels aangelegd. De heer Wood beschrijft de rups als lang, vrij dun, met duidelijke geledingen, bruinen kop en schilden, kleurloos, bijna doorschijnend lijf, dat glanzig is. Gewone stippen groot, plat en bleek okergeel; luchtgaten zwart; beharing donker gekleurd. Zij is zeer levendig en rolt zich bij aanraking op tot een ring.

De eerste toestanden wijken dus nog al af van die der andere soorten, van welke ik er eenige uit boommos heb gekweekt. Waarschijnlijk leeft de rups van *pallida* ook wel tusschen plantenwortels.

Botys purpuralis L. — Snellen, p. 45.

Zuid-Holland: Rotterdam, in Juli 1893 door mij aan den Maas-kant gevangen. Ik herinner hier dat zij ook bij Dordrecht door de heeren de Joncheere is gevonden.

Botys ferrugalis Fabr. — Snellen, p. 55.

Zeeland: Domburg, in September (Dr. Lycklama à Nyeholt).

Agrotera nemoralis Scop. — Snellen, p. 72.

Op p. xxiv van het *Tijds. v. Ent.* deel XXXIII beschrijft de heer Heylaerts de zeer merkwaardig gevormde pop dezer soort. De rups had hij op *Sorbus aucuparia* gevonden.

Parapoynx stratiotata L. — Snellen, p. 77.

Nadere mededeelingen over de rups dezer soort en hare wijze van ademhaling geeft Schmidt, *Berl. Ent. Zeits.* XXXI, p. 332 (1887).

Crambus sylvellus Hübn. — Snellen, p. 98.

Gelderland: Laag-Soeren bij Dieren, in Augustus (D. ter Haar). — Winterswijk 13 Aug. 1892 (H. A. de Vos tot Nederveen Cappel).

Crambus contaminellus Hübn. — Snellen, p. 110;

id. *Tijds.* XXXII, p. 36.

Door den heer J. W. Tutt is in *the Entomologist*, deel XX (1887), p. 52, eene naverwante, in Engeland ontdekte soort be-

schreven (*salinellus* Tutt), die zich door wel scherpe maar recht-hoekige voorvleugelpunt, stofgrijze grondkleur met lichter, geelachtig aderbeloop en onder den voorrand scherp gebroken tweede dwarslijn van *contaminellus* onderscheidt. Zij vliegt op zoute gronden. Ik bezit een paartje, dat ik aan de vriendelijkheid van den heer Tutt te danken heb, en vestig de aandacht op *salinellus*, hetzij men haar als goede soort of lokale variëteit van *contaminellus* wil beschouwen, omdat zij op onze schorren ook wel kon voorkomen. Men zie over *salinellus* ook Rebel, *Verh. d. zool. bot. Ges. zu Wien*, 1891, p. 613.

Crambus perlellus Scop. — Snellen, p. 113.

Door Porritt is in het *Entom. Monthly Mag.* XXIII, p. 7, de rups van dezen *Crambus* beschreven en het is hem daarbij op duidelijke wijze gebleken, dat *Warringtonellus* slechts eene variëteit is, iets, waaraan ik ook nooit heb getwijfeld.

Nephopteryx spissicella Fabr. — Snellen, p. 129.

Door Mr. E. A. de Roo van Westmaas in Sepp behandeld, 2e Serie IV, p. 253—6, pl. 43.

Pempelia adornatella Treits. — Snellen, p. 153.

Men zie over deze soort Barrett, *Entom. Monthly Mag.* XXVI (1890), p. 30, en Richardson l. c. p. 139. Aldaar is de vraag behandeld of *adornatella* en *ornatella* W. V. al dan niet twee verschillende soorten zijn. Uit eene nauwkeurige vergelijking van exemplaren van allerlei lokaliteiten bleek het, dat de verschillen in kleur en teekening onstandvastig zijn. Van het door mij opgegeven verschil in de lengte der palpen spreken zij niet, en daar mijne exemplaren allen gevangen zijn, zou het zeer aanbeveling verdienen, om door eene kweeking uit eieren de zaak nog nader te onderzoeken. Het voedsel der rups van *ornatella* is *Thymus serpyllum*.

De beide Engelsche Entomologen nemen voor de soort den naam

dilutella Hübn. (fig. 69) aan. Ik vind Hübner's afbeelding te weinig zorgvuldig om in aanmerking te komen en beveel aan om de door Zeller gevolgde nomenclatuur te behouden.

Anerastia lotella Hübn. — Snellen, p. 157.

In het warme en droge voorjaar van 1893 ving Dr. Kallenbach reeds in het begin van Mei een gaven ♂ in de duinen. Tegelijk vond ik ook de rups in het alleronderste gedeelte der halmen van het helmgras. Zij was daarin van ter zijde ingedrongen en hare excrementen staken als eene prop naar buiten. Ook reeds vroeger had ik de rups aldus gevonden en den 22 Juni 1890 een ♂ verkregen. In 1893 kwamen twee wijfjes op 18 en 19 Juni uit. Een daarvan heeft zwartbruine voorvleugels, met fijn grijswit aderbeloop en geelgrauwe franje, het andere behoort tot de varieteit *miniosella* Zinck. Merkwaardig is bij deze soort de dikke, krachtig gebouwde, hoornige eierlegger van het smalgevleugelde, lang- en diklijvige wijfje.

Ephestia Kühniella Zell. — Snellen, *Tijds. v. Ent.* XXVIII, p. 237—251, pl. 8.

Deze vreemde indringster dreigt inderdaad zich te naturaliseeren. Zij mag waarlijk geene kostbare aanwinst voor onze fauna heeten, zooals b. v. *Plusia Moneta*! Dr. J. Ritzema Bos heeft onlangs, in de *Vragen van den Dag*, 1893, de geschiedenis dezer soort als het ware bijgewerkt en nuttige aanwijzingen gedaan tot hare bestrijding, hoewel geen panaceum daarvoor wordt aan de hand gedaan, wat ook kwalijk te verwachten is.

Omtrent het eigenlijke vaderland van *Kühniella* is men tot dusverre nog geheel in het onzekere, en ook Dr. Ritzema Bos weet dienaangaande geene nadere mededeelingen te doen.

Teras variegana W. V. — Snellen, p. 175.

In alle toestanden afgebeeld en beschreven door Mr. E. A. de Roo van Westmaas, in Sepp, 2e Serie IV, p. 219—226, pl. 39.

Teras niveana F. — Snellen, p. 180.

De rups is beschreven door Disqué, in een stuk van Hering,

Stett. Ent. Zeitung, 1891, p. 144. De soort wordt aldaar *Teras niveanum* genoemd.

Den vlinder ving ik ook bij Oisterwijk, in Noord-Brabant, den 17 Juli 1892 en merkte op dat mijne exemplaren der eerste generatie kleiner, geler en sterker geteekend zijn, dan de najaarsvlinders.

Teras tristana Hbn. — Snellen, p. 182.

Noord-Brabant: Rijen, niet zeldzaam; de rups op *Viburnum* gezellig en de bladeren op kenbare wijze skeletteerende.

Teras mixtana Hbn. — Snellen, p. 186

Ook door den heer de Vos tot Nederveen Cappel bij Apeldoorn gevangen, in de laatste dagen van October.

Tortrix piceana L. — Snellen, p. 197.

Noord-Brabant: Oisterwijk, den 17 Juli 1892. Uit *Pinus sylvestris* geklopt.

Tortrix decretana Tr. — Snellen, p. 1076 en *Tijds.* XXXII, p. 46.

Gelderland: Apeldoorn (de Vos tot Nederveen Cappel). — Laag-Soeren, bij Dieren (Brants). De heer Brants verkreeg van zijne gevangen exemplaren eieren en is thans bezig de rups te kweken op Gagel (*Myrica gale*).

T. decretana is ook in Engeland ontdekt en de rups door Atmore in het *Ent. Monthly Mag.* XXV (1889) p. 243 beschreven. Zij is in het begin van Juli volwassen en geelbruin of groenachtig bruin. Deze soort wordt dikwijls met de gemeene *Podana* verward, die echter niet op Gagel leeft.

Tortrix dumetana Tr. — Snellen, p. 202.

Gelderland: Laag-Soeren bij Dieren (D. ter Haar).

Tortrix unifasciana Dup. — Snellen, p. 195, 210.

De rups en hare leefwijze zijn beschreven door Mr. H. W. de Graaf, *Tijds. v. Ent.* XXI (1886) p. 238—240. De heer de

Graaf kweekte de rups met klimop, maar het is zeer waarschijnlijk dat zij ook op *Liguster* leeft, zie zijne aantekening.

Dr. Rebel bespreekt in de *Verhandl. d. zool. bot. Gesellschaft zu Wien*, 1891, p. 617, uitvoerig het onderscheid tusschen *unifasciana* en *neglectana*, die nog dikwijls verward worden. De man van *neglectana* is lichtelijk aan het ontbreken van den omslag aan den voorrand der voorvleugels te herkennen, het wijfje minder gemakkelijk, maar Dr. Rebel wijst er op, dat het eveneens gekleurd en geteekend is als de man en dat de middenband der voorvleugels bij *neglectana* in het midden gelijktijdig en duidelijk tegen wortel en achterrandsrand is verbreed, wat bij *unifasciana* niet plaats heeft.

Het door von Heinemann opgegeven verschil in de kleur der achtervleugels kan Dr. Rebel niet bevestigen, ook zegt hij dat v. Heinemann's bewering, dat de grondkleur der voorvleugels bij *neglectana* bleeker zoude zijn, onjuist is.

Tortrix Lecheana L. — Snellen, p. 218.

In alle toestanden door Mr. E. A. de Roo van Westmaas afgebeeld in Sepp, 2de Serie IV, p. 227—231, pl. 40.

Sciaphila osseana Scop. — Snellen, p. 225.

Drenthe: Assen, 28 Juli (Snellen). — Gelderland: Apeldoorn, van 18—23 Juli (de Vos). — Laag-Soeren bij Dieren, den 18 Juni 1893, vele gave en frissche exemplaren (Snellen). — Noord-Brabant: Breda, 18 Juni, evenzoo (Heylaerts).

Bij gave en frissche exemplaren, vooral bij de mannen, is de geheele binnenrand der voorvleugels witachtig en het middenpunt der voorvleugels in het midden grijsgeel.

Conchylis zogana L. — Snellen, p. 227.

Hier is verkeerdelijk geciteerd Wood fig. 1157, moet zijn fig. 1156.

Conchylis badiana Hbn. — Snellen, p. 245.

Zuid-Holland: Rotterdam, op kleigrond (Snellen).

Penthina fuligana Hübn. — Snellen, p. 275.

Uit eene mededeeling van den heer G. W. Bird, *Ent. Monthly Mag.* XXV (1888) p. 92, blijkt, dat de rups ook, behalve in den stengel van *Stachys sylvatica*, in dien van *Ajuga reptans* leeft en op verschillende wijzen verpopt, in de stengels of daar buiten, tusschen bladeren. Dit laatste is waar, want ik vond een popje aldus in het voorjaar van 1892, bij den Haag, waaruit ik den 25 Mei een ♂ kweekte.

De heer Bird meent dat de als rups in den stengel van *Stachys palustris* levende Tortricine eene andere soort is, die hij *carbonana* Dbd. in litt. noemt, wat de heer Barrett, zie l. c. XXIII (1886) p. 3, ook met hem eens is. Barrett geeft eene beschrijving van deze *carbonana* en zegt, dat zij zich van *fuligana* door langere, meer vierkante voorvleugels onderscheidt en door de afwezigheid van de bruine schubben, die aan de voorvleugels van *fuligana* het voorkomen geven alsof zij licht gekrast zijn. Overigens moet, naar de beschrijving, *carbonana* buitengemeen veel op *fuligana* gelijken.

Niets dergelijks als de eerstgenoemde is mij tot dusverre onder de inlandsche Tortricina voorgekomen, maar ik wensch toch op dit onderwerp de aandacht te vestigen.

Lobesia permixtana Hübn. — Snellen, p. 276.

Ik heb t. a. p. den vliegtijd dezer soort opgegeven als Mei, Juni en dan in Augustus. Dit deed ik naar von Heinemann, niet naar mijne eigene waarnemingen en ook niet naar de opgaven in de *Bouwstoffen*, Deel III p. 78 n°. 105, waar deze soort onder den naam van *Lobesia Fischerana* Tr. voorkomt, want mijne (gave en frissche) exemplaren zijn gevangen van 16 Mei tot 1 Juni en in de *Bouwstoffen* wordt geen andere vliegtijd opgegeven dan die beide maanden.

In een zeer lezenswaardig artikel over deze soort, *Ent. Monthl. Mag.* XXIV (1887) p. 58, van den heer H. T. Stainton, — waarin hij eerst op eene verwarring wijst, die bij eenige schrijvers is ontstaan ten gevolge van eene ongegronde naamsverandering door

Hübner, die behalve zijne *permixtana* fig. 75 nog eene tweede fig. 187 publiceerde en toen later, in zijn *Verzeichniss* niet de tweede, maar de eerste ten onrechte ging verdoopen in *reliquana*, — zegt hij verder, dat hij mijne opgave van eene tweede generatie voor onjuist houdt. Na lezing van Stainton's artikel, heb ik meer bepaald acht geslagen op *permixtana*, haar nog eenige malen gevangen, maar altijd in de bovenvermelde maanden. Ook vond ik in geene collectie exemplaren met den vliegtijd: Augustus. Zeer geneigd ben ik dus om met Stainton in te stemmen, mijne aan von Heinemann ontleende opgave eener tweede generatie in te trekken en slechts ééne aan te nemen.

Over den naam *Fischerana*, die echter reeds van Treitschke, niet eerst van Herrich-Schäffer, afkomstig is, zie men Stainton. *L. reliquana* Treits. X, 3, 146 is niet de *permixtana* van Hübner fig. 75, ofschoon hij haar citeert, maar eene andere, niet inlandsche soort, namelijk *botrana* W. V., v. Hein. (*reliquana* Herr. Sch. fig. 315)! Wat *permixtana* Hübn. fig. 187 is, weet ik niet met zekerheid te zeggen.

Over de rups hebben wij nog geene andere beschrijvingen dan de ook door mij aangehaalde van Brischke.

Grapholitha (Aphelia) furfurana Haw. —
Snellen, p. 300.

Zuid-Holland: Delftshaven bij Rotterdam, aan den Maaskant, midden Juli (Snellen). — Utrecht: Nichtevecht, 18 Augustus (de Vries).

Grapholitha (Paedisca) incarnana Haw. —
Snellen, p. 324.

Een even donker voorwerp als het door Mr. H. W. de Graaf gevonden en door mij beschreven stuk ving ik ook den 8 Juli 1893 bij Hillegersberg tegen een helder witten muur, die tegen het ondergaan der zon voor een aantal Microlepidoptera veel aantrekkelijks scheen te hebben, daar onophoudelijk vlindertjes er tegen kwamen zitten.

Grapholitha (Paedisca) rubiginosana H. S. —
Snellen, p. 332.

Gelderland: Apeldoorn, 18 Juni 1890 (H. A. de Vos tot Nederveen Cappel).

De rups is nu ook ontdekt en door den heer Ed Hering in de *Stett. Ent. Zeitung* 1891 p. 155 beschreven. Zij leeft op *Pinus sylvestris* en is in het najaar volwassen. De jonge rups vereenigt 3 of 4 dennennaalden door spinsel tot een koker, dien zij van binnen uitvreet, zoodat de naalden verbleeken en daardoor het verblijf der rups verraden. De oudere voorwerpen daarentegen spinnen 6 - 8 naalden bijeen en eten de naalden meer van de punt af op, zoodat de bewoonde plek niet meer in het oog loopt. De verdere beschrijving luidt als volgt: 9—11 mm. lang, licht groengeel met donkerder, groen doorschijnend ruggevat, grauwe wratjes, lichtbruinen, donker geranden kop, donker grauwbrown halsschild en groenachtig bruingele voorpooten. Waarschijnlijk overwintert de rups ingesponnen. De heer Hering vermeldt ook, dat de vlinder reeds op 1 en 18 Mei in Noord-Duitschland gevangen werd.

Grapholitha (Paedisca) nisella L. — Snellen,
p. 334.

Mr. H. W. de Graaf zond mij over de eerste toestanden dezer soort de volgende aantekening:

«In Augustus 1881 vond ik in de reten van een breedbladigen wilgenstam (*Salix caprea?*), in de binnenduinen onder Loosduinen, een aantal exemplaren van deze *Grapholitha* in verschillende variëteiten. De boom stond geheel alleen in een delletje. Dit bracht mij op het denkbeeld, om in het volgende voorjaar op dien boom naar de jonge rupsen dezer soort te zoeken. Op 13 Mei 1882 vond ik werkelijk de verwachte diertjes tusschen de blaadjes der jonge scheuten van den boom. Zij hadden blijkbaar vroeger in de katjes geleefd, die tegen de bladwoning waren vastgesponnen.

«De rups is ongeveer 7 mm. lang. Haar vorm rolrond, maar naar de uiteinden, vooral naar achteren, dunner. Kleur witgroen; wratten klein, plat, al of niet donkerder dan het lijf; de kop en

het fijn gedeelde nekschild glanzend, lichtbruin of olijfkleurig. Het nekschild heeft een lichten voorrand; de ringen der borstpooten hebben de kleur van den kop. — Inspinning tusschen bladen in de derde decade van Mei. Op 28 Mei had ik de eerste poppen, die bleek okergeel waren. Een paar dagen voor het uitkomen van den vlinder scheen de teekening der vleugels door de poppenschild heen. — De vlinders kwamen in 1882 uit van 29 Juni tot 13 Juli ».

Het blijkt hieruit, dat de vlinder niet te voorschijn komt in Mei, gelijk ik in mijn bovenaangehaald werk, blz. 335 vermeldde volgens Gregson, en dus ook diens beschrijving der rups onzeker is.

Grapholitha (Paedisca) proximana H. S. —

Snellen, p. 343.

Zuid-Holland: Lisse, 18 Mei 1882, om *Abies*, zonder de minste overgangen op *pygmaeana*, die op dezelfde plaats niet voorkwam (Snellen). — Gelderland: Apeldoorn, 18 Mei 1890 (H. A. de Vos tot Nederveen Cappel).

Grapholitha (Grapholitha) strobilella L. —

Snellen, p. 362.

Hier moet ik wijzen op de mededeeling van den heer D. ter Haar, in het verslag der Zomervergadering van 1887 (*Tijds.* XXX p. xxiv), waaruit blijkt, dat de pop van dezen vlinder zeer plat is en bij het uitkomen tusschen de schubben der pijnappels (van *Abies*) te voorschijn komt, zonder er eene van stand te doen veranderen.

Grapholitha (Grapholitha) cosmophorana

Tr. — Snellen, p. 364; id. *Tijds.* XXXII p. 53.

Over de levenswijze van deze soort geeft de heer Ed. Hering in de *Stett. Ent. Zeitung* 1891 p. 151 nadere inlichtingen. Zij leeft in de voorjarige harsbuilen van *Retinia resinella*, die het best einde Maart en begin April worden ingezameld. De vlinders zijn soms

zeer klein, laten zich bij het kloppen tegen de takken meestal vallen en worden misschien daardoor voor zeldzamer gehouden dan zij werkelijk zijn.

Ik ving eens met den heer Heylaerts den 10 Juni bij Rijen in Noord-Brabant verscheidene exemplaren, die tegen het ondergaan der zon zeer snel om jonge dennen vlogen.

Grapholitha (Grapholitha) Servillana Dup. —

Snellen, p. 371; id. *Tijds.* XXXII p. 53.

Noord-Brabant: Rijen, 31 Mei, een ♂ (Snellen).

Grapholitha (Phthoroblastis) plumbatana

Zell. — Snellen, p. 376.

De rups en hare leefwijze zijn beschreven door den heer J. H. Wood, in het *Entom. Monthly Mag.* XXV (1889) p. 217, onder den naam van *Coccyx splendidulana* Guenée. Zij leeft in Juni en Juli tusschen plat opeengesponnen bladeren van eiken en is onzuiver wit gekleurd, met zwarten kop, schilden en voorpooten. Ter verpopping knaagt zij eene holte in vermolmd hout of boomschors, maar kruipt ook wel in oude galnoten, iets, wat verscheidene verwante soorten van Tortricina doen. De heer Wood noemt onder deze *Graph. argyrana*, *fimbriana* en *gallicolana*. De inzameling van zulke overjarige galnoten, vroeg in het voorjaar, beveelt hij dus zeer aan en, voor hetzelfde doel, is, volgens Hering (*Stett. Ent. Zeit.* 1891 p. 153), het verzamelen van afgevallen, vermolmden takken van oude eiken ook zeer geschikt.

Grapholitha (Phthoroblastis) fimbriana

Haw. — Snellen, p. 382.

Gelderland: Apeldoorn, 4 April 1889, een gaaf ♀ (H. A. de Vos tot Nederveen Cappel).

Voor de rups en hare leefwijze zie men: J. H. Wood, *Ent. Mo. Mag.* XXV p. 217 enz. Zij leeft in eiken-gallen (*Andricus terminalis* en *A. ramuli*), in Juli en Augustus en is roodachtig wit met bruine stippen, kop en schilden.

Verpopping als *plumbatana*.

Grapholitha (Phthoroblastis) regiana Zell. —

Snellen, p. 378.

Noord-Brabant: Breda, 22 Juni (Kallenbach). — Utrecht: Driebergen, 7 Juli (Snellen).

Grapholitha (Phthoroblastis) argyrana Hübn.

— Snellen, p. 382.

Voor de leefwijze en de beschrijving der rups zie men eveneens Wood, l. c.; beiden hebben veel overeenkomstigs met die van *fimbriana*.

Grapholitha (Phthoroblastis) gallicolana

Zell. — Snellen, p. 383.

Ook voor de rups dezer soort verwijs ik naar het bovenvermelde stuk van Wood. Zij leeft eveneens in de genoemde gallen, is mede roodachtig wit, maar slanker dan de rupsen van *fimbriana* en *argyrana*.

Grapholitha (Phthoroblastis) Juliana Curt. —

Snellen, p. 383.

Noord-Brabant: Drunen, 12 Juli 1890, een ♀ (Joh. de Vries).

Phoxopteryx tineana Hübn. — Snellen, p. 394.

Gelderland: Apeldoorn, 18 Mei (de Vos tot Nederveen Cappel).

Phoxopteryx upupana Treits. — Snellen, p. 394.

De rups is beschreven door Bower, *Ent. Monthl. Mag.* XXVI (1890), p. 328. Hij zegt dat zij olijfgroen is, met donker gemengden rug, zwarten kop, halsschild, stippen en voorpooten, maar deelt over leefwijze, voedsel of tijd van voorkomen niets mede.

Diplodoma marginepunctella Steph. — Snellen,

p. 449.

Uit eene mededeeling van den heer Heylaerts, *Tijds. v. Ent.* XXXIV p. xxvi (1891), blijkt dat hij een broedsel rupsen dezer soort opkweekte, dat, volgens hem, weigerde ander voedsel dan stofmos

te gebruiken. Men zou echter verkeerd doen, met uit deze mededeeling het besluit op te maken, dat al de opgaven van vroegere schrijvers over het voedsel der rups onjuist of verkeerd begrepen waren. Integendeel, de berichten van Fologne (*Ann. Soc. Ent. Belge*, 1859 p. 145), bevestigd door die van Stainton (zie bij Fologne), door die van Stange (*Stett. Ent. Zeit.* 1881 p. 116) en door die van Brants en ter Haar (zie *Tijds.* l. c. p. xxx) zoo mede door mijne eigene waarnemingen, zijn zoo beslist mogelijk; de rups van *marginepunctella* voedt zich met stofmos en met doode insecten. Reeds Zeller was met de hem eigene scherpzinnigheid tot het besluit gekomen, dat de rups ook doode insecten moest eten. Het blijkt echter dat het ook wel mogelijk is om de rupsen uitsluitend, hetzij met stofmos of met doode insecten te kweken, want Stange voedde de zijne alleen met doode vlinders. Ik geloof echter niet, dat zij de insecten zouden aanraken, doortrokken met de geuren van kربولzuur, naphthaline en kamfer. Daarin ligt wellicht het geheim van de abstentie der Bredasche rupsen. De heer Heylaerts geeft intusschen ook nog eene uitvoerige beschrijving der rups, die ons tot hertoe ontbrak.

Scardia Boleti Fabr. — Snellen, p. 453.

Gelderland: Apeldoorn, 23 Juli 1891 (de Vos tot Nederveen Cappel).

Blabophanes lombardica Hering, *Stett. Ent. Zeit.* 1889 p. 295 — Rebel, *Verh. zool. bot. Ges. zu Wien* 1889 p. 303 — Pl. 1 fig. 4—6.

Blabophanes Heringi Richardson, *Ent. Monthly Mag.* XXIX (1893) p. 14.

Sedert eenige jaren had ik in mijne collectie onder *Blabophanes ferruginella* een paar binnen Rotterdam gevangen mannelijke exemplaren, waaraan ik wel verschil met de andere opmerkte, doch daaraan geen groot gewicht wilde hechten, omdat die voorwerpen nog al afgevlagen waren. In het najaar van 1892 bracht Dr. Lycklama à Nijeholt mij echter twee wijfjes, waarvan althans het eene zeer

gaaf en frisch, die dezelfde punten van verschil bezaten met mijne gave en frissche *ferruginella*'s als de boven beschreven mannen. In aderbelloop, plaatsing van de doorschijnende vlek der voorvleugels en den okergelen binnenrand met *ferruginella* overeenkomende, verschillen mijne vier vermelde voorwerpen zeer door de kleur der achtervleugels, die lichtgrijs is met lichtere, tegen den staarhoek en langs den binnenrand zelfs in onzuiver wit overgaande franje. Bij *ferruginella* zijn die vleugels daarentegen zwartgrijs met levendigen kopergloed en zwartgrijze franje. Ook de onderzijde verschilt, zij mist den koperglans van *ferruginella*, en de achtervleugels met franje zijn wat lichter en vooral meer eenkleurig dan boven. Het werd mij toen duidelijk, dat ik *Blabophanes lombardica* Hering, Rebel, onlangs door Richardson als *Blab. Heringi* beschreven, voor mij had. Inderdaad onderscheidt zich deze nieuwe soort hoofdzakelijk in de, door de drie aangehaalde schrijvers opgegeven punten van *ferruginella*. De heer Richardson wijst ook nog op het bleeker aanzien der voorvleugels bij *Heringi*, veroorzaakt door de aanwezigheid van vele lichtere, grijsgeel gekleurde schubben en de bleeker okergele kleur van de binnenrandsstreep. Een op 6 Juni 1893 te Rotterdam in huis gevangen zeer frisch en gaaf mannetje der nieuwe soort verbiedt mij echter aan het laatstvermelde kenmerk groot gewicht te hechten, want bij dat voorwerp is de kleur der voorvleugels even donker bruinzwart en de binnenrandsstreep even levendig okergeel als bij *ferruginella*. De soort varieert dus in dit opzicht.

Ik meende wel te doen, de vermelding der kenmerken van *lombardica* toe te lichten door eene afbeelding en richtte dus het verzoek tot Mr. Brants. om deze voor mij te maken, zoo ook eene goede van *ferruginella*. Mr. Brants was zoo welwillend aan dat verzoek te voldoen en vervaardigde voortreffelijke afbeeldingen naar gave en frissche wijfjes der beide soorten en wel ongeveer vijf malen vergroot, daar de diertjes eigenlijk te klein zijn om op natuurlijke grootte te worden voorgesteld en de figuren dan gevaar konden lopen onder de handen van graveur en colorist te verongelukken. Buitendien had de heer Brants nog de goedheid, aan

zijne afbeeldingen nadere toe te voegen van de palpen en van het aderstelsel der voorvleugels, waarbij hij de opmerking maakte, dat bij *ferruginella* ader 2 niet uit één punt met den steel van 3 en 4 ontspringt, hetgeen bij *lombardica* wel het geval is. Ik heb dit onderscheid bij mijne exemplaren der beide soorten bevestigd gevonden. Voorts teekende onze collega aan, dat al wat bij het gezonden exemplaar van *ferruginella* helder en licht okergeel is, door Frey in zijne *Tineen der Schweiz ferrugineus* (roestkleurig) wordt genoemd, wat hij onjuist vindt. Ook Zeller doet dit in zijne diagnose der *Linnaea*; ik moet echter verklaren dat deze benaming op mijne frissche en gave exemplaren niet toepasselijk is; wat geel is bij de beide soorten moet okerkleurig heeten, anders niet.

Om niet te uitvoerig te worden, zal ik, daar de voornaamste kenmerken van *lombardica* toch reeds boven zijn vermeld, over de verschilpunten met de verwante soort niet verder uitweiden, — waartoe anders, ook naar aanleiding van eenige opmerkingen van Mr. Brants, wel grond zoude zijn, — en alleen aanstippen dat de grootte van *lombardica* nog al uiteenloopt. Mijne 3 mannen hebben eene vlucht van 11—13, 2 wijfjes 14—15 en één zeer groot wijfje, dat de heer Schuyt alhier ving, haalt zelfs 17 mm. Voorts is er vrij wat verschil in de grondkleur der voorvleugels; een ♂ is, zooals ik boven zeide, zoo donker als *ferruginella*, bij het ♀ van den heer Schuyt kan men de kleur der voorvleugels nog wel bruin-grauw noemen, zooals op Pl. 1, bij fig. 4, maar de tint is toch veel donkerder. De fig. 1—3 geven eene voorstelling van *Blab. ferruginella* Hübn., fig. 4—6 van *Blab. lombardica*.

Men mag wel vragen of deze, naar het schijnt, niet zeer zeldzame soort dan niet vroeger is opgemerkt. Inderdaad is het niet onmogelijk, dat Hübner, met zijne *mendicella*, fig. 179, onze *lombardica* heeft willen voorstellen, doch na al hetgeen Zeller reeds over deze blijkbaar gebrekkige figuur heeft gezegd, acht ik het beter, haar thans niet verder te bespreken. Zeer wel mogelijk is het verder, dat Staudinger, in de *Horae Soc. Ent. Ross.* VII (1870) p. 229, onder den naam van *Blab. hyalinella* dezelfde

soort heeft willen beschrijven, naar Grieksche en Spaansche exemplaren

De zaak is echter t. a. p. niet met de vereischte zorgvuldigheid behandeld. *Bl. hyalinella* Staud. wordt met *rusticella* vergeleken, die ik echter nooit met bruinzwart gekleurde voorvleugels heb gezien; de ronde, bijna onbeschubde plek der voorvleugels bezitten alle soorten van *Blabophanes* in verschillende mate van helderheid en kan dus geen uitsluitend kenmerk van *hyalinella* heeten, terwijl die plek bij *rusticella* ook niet op het midden der voorvleugels wordt gevonden, maar er voor. Eindelijk levert het aderstelsel bij *rusticella* bijzondere kenmerken op, waaromtrent *hyalinella* onderzocht had moeten worden. Ik neem dus den laatsten naam voorloopig nog niet aan.

Van de eerste toestanden bij *lombardica* is mij niets bekend en wat de vliegtijd mijner exemplaren aangaat, zoo is die: 6 Juni (de zeer donkere ♂), 15 Juli en 18 Augustus (twee mannen), 28 en 30 October (2 wijfjes), 9 December (het groote, daarbij zeer frissche en gave ♀ van den heer Schuyt). Andere schrijvers geven van Juni tot October op. Al deze exemplaren zijn te Rotterdam gevangen, de mijne in huis.

Ik heb ook wel eens vermoed, dat *lombardica*, evenals meer in de laatste jaren te voorschijn gekomen Microlepidoptera, soms uit een ander werelddeel afkomstig kon zijn, maar onder de beschreven (11) exotische soorten van *Blabophanes* is het alleen *Bl. liberiella* Zell. (*Stett. Ent. Zeit.* 1879 p. 471), uit Afrika, die in aanmerking zou kunnen komen. Zeller wijst echter zeer bepaald op eene eigendommelijkheid in de nervuur bij *liberiella* zeer afwijkende van die van *ferruginella*. Onze *ferruginella* daarentegen wordt ook uit Australië en Noord-Amerika vermeld; zij is overigens in Europa mede zeer verbreid.

Van de Europeesche soorten van *Blabophanes* ontbreken in de Nederlandsche fauna nu alleen nog *imella* Hübn. en *nigricantella* Millièr. De kenmerken der eerste heb ik in de *Vlinders van Nederland* p. 456 opgegeven en de tweede moet, naar den auteur, zeer kenbaar zijn door de kleur der voorvleugels (« d'un noir profond »),

zonder andere teekening dan de witte glasvlek, die in het midden van den vleugel wordt gevonden. De achtervleugels zijn grijs en de kopbaren ros (« fauve rougeâtre »). Millière's exemplaren waren uit Zuid-Frankrijk.

Blabophanes truncicolella Tengström, « Bidrag till Finland's Fjaril-Fauna » p. 108, 3 (in *Notiser ur Sällskapetets pro Fauna et Flora Fennica* I, 1847). — Zeller, *Linn. Ent.* VI p. 104 (bij *Blaboph. imella*, Aanm.).

Bij *Blab. lombardica*, de hier voorgaande soort, zeide ik dat op twee na, al de Europeesche soorten van *Blabophanes* in Nederland gevonden waren. Ik heb namelijk ook nog de ontdekking te vermelden van eene soort, die ik voor *Tin. truncicolella* Tengstr. houd, hoewel ik Zeller's opmerking, bij het herhalen van Tengström's diagnose, niet over het hoofd zie, dat de aanwezigheid van een doorschijnend vlekje niet vermeld wordt. Maar Tengström was een goed Lepidopteroloog en hij zou niet van de verwantschap met *Tinea rusticella* en *imella* hebben gewaagd, indien een zoo belangrijk gemeenschappelijk kenmerk ontbrak. Zie hier zijne diagnose: « Alae anticae brunneo-violaceae, luteo inspersae, punctis subtribus nigris indiscretis; caput fulvum. Long al. ant. $4\frac{1}{2}$ —6 millim. » Verder voegt hij er nog aan toe: *Tin. rusticellae* subsimilis, sed multo minor, magisque sordida. Ab *imella*, cui valde similis, aliis notis absentibus, abdomine pedibusque subtus aeneo micantibus differt ». Tengström's voorwerpen waren niet gaaf.

De beide exemplaren nu, die ik voor *truncicolella* houd, gelijken inderdaad buitengewoon in kleur en teekening op *rusticella*, doch zij zijn kleiner (13—14 mm. vlucht), hoewel dit nu misschien niet zooveel beteekent bij genera als *Blabophanes* en *Tinea*. Maar wat inderdaad een zeer belangrijk verschil oplevert is, dat de doorschijnende plek der voorvleugels, in plaats van vóór het midden der voorvleugels te zijn geplaatst, een weinig voorbij dat midden wordt gevonden. Daarmede gaat ook gepaard, dat ader 2 der voorvleugels in plaats van, zooals bij *rusticella*, uit den

langen steel van de aderen 3 en 4 te komen, uit den binnenrandshoek der middencel, onder aan de glasvlek ontspringt, zooals bij de soorten mijner afdeeling A van het genus. Palpen, kop en sprieten zijn overigens als bij *rusticella*, de voorvleugels naar achteren breeder, daar hun achterrand even lang is als bij grootere voorwerpen van *rusticella*; de voorrand is duidelijk gebogen. De kleur der voorvleugels is grijsbruin, glanzig, bij het eene voorwerp (een ♀) werkelijk iets paarsachtig, donker besprenkeld en buitendien ook onzuiver bleekgeel. Tegen de punt ziet men 3 of 4 bleekgele voorrandshaakjes en tegen den binnenrand zijn de gele schubben bij het ♀ wel wat overvloediger. In den staarthoek bevindt zich een bleekgeel wolkje. Franje bleekgeel met eene iets vlekkege, wortelwaarts vervloeide donkere deelingslijn. De drie gewone donkere stippen onduidelijk. Achtervleugels glanzig lichtgrijs, de punt en franje donkerder. Onderzijde der voorvleugels grijsbruin, iets paarsglanzig; de achtervleugels lichter dan boven. In deze ontspringen de aderen 5 en 6 ongesteeld uit de middencel.

Bl. imella, in grootte, plaatsing der glasvlek en aderstelsel met de nieuwe inlandsche soort overeenkomende, onderscheidt zich dadelijk door niet donker en licht gesprenkelde, smallere voorvleugels met zeer vlakken voorrand. Ik vind niet dat beide soorten zoo bijzonder op elkander gelijken, zelfs niet wat betreft *imella* type zonder gelen binnenrand der voorvleugels.

Indien men, om bovenvermelde redenen, bezwaar mocht maken, Tengström's naam voor deze soort aan te nemen, dan sla ik den naam *Blab. deceptella* voor.

Waarschijnlijk komt de hier vermelde soort nog in vele andere landen dan Finland en Nederland voor en wordt zij menigmaal met *rusticella* verward. Van mijne beide exemplaren is de ♂ te Rotterdam gevangen, tegen een ijpenboom, den 4 Juli, het ♀ bij Breda in het Mastbosch den 24 Mei.

***Tinea parasitella* Hübner. — Snellen, p. 464.**

Gelderland: Apeldoorn (H. A. de Vos tot Nederveen Cappel).

Tinea cloacella Haw. — Snellen, p. 465.

De heer Hering uit in de *Stett. Ent. Zeit.* 1891 p. 161 zijne meening, dat *Tinea granella* L. en *T. cloacella* Haw. niet specifiek zouden verschillen. Het is waar, dat er in het voedsel der rupsen niet zulk een principieel verschil bestaat als wel algemeen aangenomen wordt. Voor zoover mij bekend is, leeft de rups van *cloacella* niet in granen, maar beide soorten heb ik veelvuldig gekweekt uit zwammen (nooit uit vergaan hout) en daardoor komt het dan ook dat men de vlinders dooreen aan boomstammen vindt. *Cloacella* is in het algemeen de grootere soort, maar groote exemplaren van *granella* doen niet onder voor kleine der eerstgenoemde. Van *cloacella* vond ik den 9 Juli 1885 een vrouwelijk exemplaar van niet meer dan 11 mm. vlucht. Ik kan nog steeds, zonder de minste moeite, gave en frissche exemplaren der beide naverwante soorten naar mijne beschrijvingen scheiden. Vooral de plaatsing van de zwarte stip in het middenvlekje der voorvleugels onderscheidt *granella* steeds scherp. De vleugelvorm is bij *cloacella* ook geheel anders en reeds Haworth's beschrijvingen stellen het verschil in de kleur van den grond en de teekening der vleugels bij de beide soorten duidelijk in het licht.

Tinea pellionella L. — Snellen, p. 468.

Eene mededeeling van Dr. J. Th. Oudemans, *Tijds. v. Ent.* XXXIII p. xxx, toont op nieuw duidelijk aan, op welke wijze de rups haar zakje vergroot, wanneer het haar te klein wordt.

Nemophora Panzerella Hübn. — Snellen, p. 487.

De heer P. Chrétien deelt in de *Annal. de la Soc. Ent. de France*, 1888, Bulletin p. LXXXIV mede, dat hij herhaaldelijk waarnam, dat de wijfjes dezer soort met haren eierlegger gaatjes boorden in de stengels van *Urtica dioica* en daarin eieren legden. Drie of vier weken later kwamen jonge rupjes te voorschijn, die de stengels verlieten en dadelijk zakjes begonnen te maken. Deze rups is dus op geenen leeftijd eene mineerster.

Ook in het Tijdschrift *Le Naturaliste*, 1889 p. 174, vindt men berichten over de eerste toestanden dezer soort.

Adela rufimitrella Scop. — Snellen, p. 492.

De heer Chapman geeft in het *Ent. Monthl. Mag.* XXVII (1891) p. 191 een verbeterend en aanvullend bericht over de natuurlijke historie dezer soort. De vlinders vond hij in het eind van Mei op *Cardamine pratensis* (nooit op *Sisymbrium alliaria*), ook in copula, en zag de wijfjes eierleggen. Zij doorstaken daartoe met haren legboor de peulen der genoemde plant en zetten de eieren daar binnen af. Het ei beschrijft hij als peervormig en zegt, dat het eenige dagen na het leggen grooter was geworden. De rupsjes kwamen in het begin van Juni uit, zij aten het binnenste der peulen en de zaden, van welker hulzen zij zakjes maakten, waarmede zij bij het opengaan der peulen op den grond vielen. Later voedden zij zich met de bladeren van *Cardamine pratensis*.

Ook een snuitkever legt te gelijker tijd zijne eieren in de peulen. Deze eieren hebben echter een anderen vorm dan die der *Adela*.

Prays simplicella Herr. Sch. — Snellen, p. 519;
Tijds. XXXII p. 56.

In het *Ent. Monthl. Mag.* XXV (1889) p. 330 bevindt zich eene mededeeling van den heer Chapman, ten doel hebbende om aan te toonen, dat deze soort — door hem *rustica* Haworth genoemd — slechts eene varieteit van *Curtisella* zou zijn. Mij heeft die mededeeling, welke eenigszins verward is gesteld, daarvan niet overtuigd.

Nieuw is echter zijne opgave, dat de rups van *simplicella* op esschen leeft in gallen, veroorzaakt door eene kleine mijt, die Dr. Löw heeft beschreven in de *Verhandl. d. zool. bot. Gesellsch. zu Wien*, 1874 p. 499.

Argyresthia glaucinella Zell. — Snellen, p. 529.

Zuid-Holland: Haagsche bosch, den 5 Juli 1893 (Snellen).

Argyresthia laevigatella Herr. Sch., *Syst. Bearb.*

V p. 271. — Frey, *Tin. der Schweiz* p. 196. — Hein., *Mott.* p. 659.

Deze, aan de welbekende *Arg. illuminatella* Zell. verwante soort wordt door de aangehaalde schrijvers van haar onderscheiden door de volgende kenmerken: Meerdere grootte, donkere sprieten, bruin-grijze kopharen en bruingrauwe, tegen den voorrand donkerder voorvleugels, die evenals bij *illuminatella* sterk glanzig en ongeteekend zijn. Een mannelijk exemplaar van 13 mm. vlucht, dat zich ook verder van *illuminatella* onderscheidt door de opgegeven kenmerken, doch waarbij de kopharen donker roestgeel zijn, ving ik den 19 Juni 1887 bij Rijen in Noord-Brabant. Ik zie het opgenoemde verschil in de kleur der kopharen niet over het hoofd, maar geloof toch des te eer aan een varieeren van *laevigatella* in dit opzicht, omdat ik van Dr. Staudinger onder dien naam een zeer gaaf paartje (uit Saksen, volgens opgave) ontving, dat 11 en 12 mm. vlucht heeft en verder geheel met mijn inlandsch exemplaar overeenstemt. Andere verwante soorten: *amiantella* Zeller (met de voorvleugels zilvergrijs, en okergeel kophaar), *glabratella* Zell. (grootte van *arceuthina*, voorvleugels zuiverder grijs dan bij *illuminatella*), *oleaginella* Standf. (voorvleugels bleek grijsgroen) en *certella* Zell. (voorvleugels geel-koperkleurig en de kopharen geelwit), staan nog verder en om het geringe verschil in de kleur der kopharen eene soort aan te nemen, vind ik nog wat gewaagd. Zij zou *rasilella* kunnen heeten.

Genus **CEROSTOMA.**

In Jaargang XXV (1888) van het *Entom. Monthly Mag.* komt op p. 153 een zeer lezenswaardig opstel voor van Lord Walsingham, over het varieeren der apicale aderen (7 en 8) in de voorvleugels bij *Cerostoma*, naar aanleiding der verdere verdeeling van dat genus door Wallengrèn (zie *Ent. Tidskr.* I p. 53—63, 1880) in vier genera, die ook reeds mijne aandacht had getrokken. Lord Walsingham is geneigd de afscheiding van *C. falcella*, *nemorella* en *xylostella*, om de sikkelvormig omgebogen voorvleugelpunt als

genus *Periclymenobius* Wallg. (woord van zeven lettergrepen!) en die van *C. asperella*, *horridella* en *scabrella*, om de opstaande schubben der voorvleugels, als genus *Trachoma* Wallg. goed te keuren, maar verwerpt de verdere, gegrond op het al of niet gesteeld zijn van de aderen 7 en 8 dier vleugels. Wat mij betreft, vind ik ook in den vleugelvorm geene voldoende scherpe afscheiding; men vergelijkte slechts *falcella* ♀ en *lucella*, evenmin in de opstaande beschubbing der voorvleugels. Wel is waar, kenmerken zich daardoor de genoemde drie soorten zeer duidelijk, maar *C. persicella* (geene inlandsche soort) vormt een zeer zachten overgang.

Het al of niet gesteeld zijn der aderen 7 en 8 eindelijk is trouwens zeer onzeker. Wallengrèn had dit reeds kunnen lezen in von Heinemann, *Schmetterlinge Deutschlands und der Schweiz*, II, 1 p. 119 (1870) en het uitgebreide en zorgvuldige onderzoek door Lord Walsingham van niet minder dan 341 exemplaren, tot 17 soorten van *Cerostoma* behoorende, stelt het nog duidelijker in het licht. Allerlei tusschenvormen komen bij de individuen der verschillende soorten voor. Die onbestendigheid heeft ook mij terughouden van het bezigen van dat kenmerk zelfs als een specifiek. Merkwaardig is het dus, dat Dr. Wocke, die na von Heinemann's dood de voltooiing van diens werk op zich heeft genomen, in de analytische tabel van *Cerostoma* (Op. cit., Heft 2, Anal. tabellen p. 23), na den vleugelvorm, het genoemde kenmerk, niettegenstaande von Heinemann's opmerking, toch dadelijk vooropstelt. Het heeft althans bij *Cerostoma* niet de minste waarde. Voorts beveel ik de lezing van Lord Walsingham's opstel zeer aan, ook voor hen, die geneigd zijn zich aan bespiegelingen over ontstaan en ontwikkeling van soorten over te geven.

Theristis mucronella Scop. — Snellen, p. 553.
Noord-Brabant: Boxmeer (D. ter Haar).

Acrolepia Valeriella Snellen, p. 556.

De heer Ed. Hering deelt in de *Stett. Ent. Zeitung*, 1891 p. 163 mede, eerstens dat deze soort twee generatiën heeft en ook in

Augustus vliegt; ten tweede dat hij vlinders kweekte uit groote, zwartbruine vlekkelijke mijnen in de bladeren van *Inula dysenterica*, door hem medegenomen zonder te weten waartoe zij behoorden. Eene fingerwijzing dus om deze zaak nader te onderzoeken.

Depressaria umbellana Steph. — Snellen, p. 578.

Weder in Gelderland gevonden bij Arnhem door Dr. H. J. Veth en bij Apeldoorn door den heer de Vos, beide malen vroeg in het jaar (Januari en April). Ook deze soort overwintert dus.

Depressaria albipunctella Hübn. — Snellen, p. 570, 598.

Limburg: Maastricht, 24 Sept. 1888 (Maurissen).

Ceratophora cinerella L. — Snellen, p. 615.

Utrecht: Nichtevecht, 22 Juni 1891 (Joh. de Vries).

Ceratophora gerronella Zell. — Snellen, p. 617.

De rups leeft op *Ulex europaeus*, want door Jourdheuille werden in Juli vlinders gekweekt uit twijgen van die plant, door hem in het voorjaar verzameld om de zakken van *Coleophora albicosta* te bekomen. Nadere bijzonderheden ontdekte hij echter niet.

Ter aang. pl. besprak ik ook de generieke afscheiding van *gerronella*, door von Heinemann, onder den naam *Cladodes*. Ik heb later bevonden, dat die naam reeds vroeger bij de Coleoptera in gebruik was voor een Lampyriden-genus en dus den naam *Eudodacles* voorgeslagen, die sedert ook is aangenomen. Zie *Tijds. v. Ent.* XXXII (1889) p. 204.

Gelechia peliella Tr. — Snellen, p. 639.

De rups heb ik naar Stainton beschreven als chocolaadbruin met zwarten kop, stippen en schilden, maar de heer Warren (zie *Ent. Monthl. Mag.* XXV p. 161) kweekte bij herhaling den vlinder uit geheel andere, die ook wel dezelfde levenswijze hadden, maar bleek witgroen met zwarten kop en halsschild waren. Hij houdt dus de door Stainton beschreven rups voor die eener andere soort.

Gelechia terrella Hübn. — Snellen, p. 643.

De heer Heylaerts zegt in het *Extrait des comptes-rendus de la Société entomologique Belge*, 1882 p. 142, ten opzichte van deze soort: «Depuis bien longtemps cette chenille a été décrite, entre autres par Mr. Snellen». Dit is onjuist, mijne beschrijving is de eerste, de andere onder den naam van *terrella* gepubliceerde behooren tot andere soorten, zooals genoegzaam bekend is en ook duidelijk blijkt, wanneer men ze leest. T. a. p geeft de heer Heylaerts nog eene nieuwe en schildert de rups als zwartgrijs, dikwijls geheel zwart, fluweelachtig. Daar de tevens beschreven leefwijze met de door mij waargenomen overeenstemt, zoo zou hieruit blijken, dat de rups varieert. De levenswijze der rups van *terrella* wordt ook nog geschetst door Fletcher, *Trans. Ent. Soc. of London* 1890, Proc. p. II, maar eene beschrijving van het dier wordt niet gegeven, wat men moet betreuren, vooral in dit geval.

Gelechia aethiops Westw. — Snellen, p. 654.

Gelderland: Apeldoorn, 20 April (H. A. de Vos tot Nederveen Cappel).

Deze vliegtijd is veel vroeger dan door anderen werd waargenomen.

Gelechia semidecandrella Stainton, *Ent. Monthl. Mag.* XXIII (1887) p. 233. — Snellen, *Tijds.* XXXII p. 61 (bij *maculiferella*).

Gel. blandulella Tutt, l. c. XXIV (1887) p. 105.

De door Stainton als de rups van *maculiferella* afgebeelde en beschrevene, die tusschen de bijeengesponnen bloemknoppen van *Cerastium semidecandrum* leeft, heb ik in 1889 ook in de duinen gevonden en daaruit vlinders gekweekt, die van andere exemplaren, welke Mr. H. W. de Graaf en ik voor *maculiferella* hielden en die ons ook als zoodanig, o. a. door Stainton bestemd waren, verschillen door mindere grootte, buitendien in verhouding smallere en kortere voorvleugels, welker tegenvlekken rechter staan en welker wortelhelft scherper geteekend is.

Met dat al zijn de kenmerken der beide, tot dusverre vermengde soorten nog niet voldoende vastgesteld, zoolang de rups der ware *maculiferella* nog niet is ontdekt, beschreven en afgebeeld en eene toereikende serie vlinders van de beide soorten is bestudeerd. De heer Stainton heeft mij nader gezegd, dat hij niet zoo zeer geloofde, dat de rups van *maculiferella* op haagdoorn leefde, hoewel de vlinder daaruit geklopt werd, dan wel dat zij zich met eene onder heggen groeiende soort van *Cerastium* voedt.

G. blandulella Tutt is mijne var. I van *maculiferella*. Ik heb haar in 1889 ook, in voldoende overgangen op den type, uit de boven vermelde rupsen gekweekt. De meest afwijkende exemplaren verschillen sterk van den type; zij moet nu als varieteit I bij *semidecandrella* worden gebracht.

Sitotroga cerealella Oliv., *Encycl. Méth.* I p. 121

(*Alucita cer.*) — Douglas, *Trans. Ent. Soc. of London*, I p. 107 (*Gelechia cer.*). — H. S., *Syst. Bearb.* V p. 191 en 199; id. *Corr. Blatt des Zool. Min. Vereins zu Regensburg*, XIX p. 77. (id.).

Sitotroga cerealella v. Hein., *Mott.* p. 287. — Snellen, *Tijds. v. Ent.* XXXIII p. cix.

Réaumur, *Mém. sur les Ins.* II p. 486, pl. 39 f. 9 — 21.

Op de aangehaalde plaats van het Tijdschrift heb ik den vlinder en zijne levenswijze beschreven en verwijs dus daarnaar. Alleen moet ik hier nog vermelden, dat voor deze soort een nieuw genus door von Heinemann werd gevormd. Dit genus, dat na aan *Xystophora* is verwant, heeft niet veel te beduiden, de aderen 6—8 der voorvleugels zijn namelijk niet altijd gesteeld, 8 ontspringt ook wel uit den voorrand der middencel, en zoo komt het geheele verschil van *Xystophora* ten slotte neder op eene breedere, lossere beschubbing van lid 2 der palpen, hun iets sterker gebogen eindlid en meer lancetvormige voorvleugels.

Deze soort is, behalve in Noord-Amerika, ook in Zuid-Amerika waargenomen; ik ontving vele exemplaren uit de Argentijnsche

republiek. Eindelijk zond Mr. Piepers onlangs een wel wat afgevlagen, maar toch nog goed kenbaar voorwerp van Java.

De heer Heylaerts heeft ergens vermeld, dat hij lang geleden, reeds inlandsche exemplaren van *cerealella* op eene vergadering der Entomologische vereeniging heeft vertoond. In de verslagen heb ik echter geen spoor daarvan kunnen vinden; misschien heeft dus de heer Heylaerts verzuimd een schriftelijk bericht zijner mededeeling bij den Secretaris in te zenden, en is daardoor zijne mededeeling in het vergeetboek geraakt. Het gesproken woord vervliegt, maar [het geschrevene blijft! Voorloopig kunnen wij dus als vindplaatsen dezer voor de Nederlandsche fauna nieuwe soort alleen Wageningen en Rotterdam vermelden.

Genus **DACTYLOTA** Snellen, p. 689.

Daar deze naam reeds in 1835 door Brandt bij de Echinodermata was gebezigd, verandert Lord Walsingham hem in *Didactylota* (zie *Proc. Zool. Soc. of London*, 1891 p. 522), tegelijk eene derde soort van het genus uit West-Indië beschrijvende. De tweede had hij (*Insect Life* 1 p. 84) uit Noord-Amerika gepubliceerd.

Sophronia semicostella Hübn. — Snellen, p. 702.

A. Schmid teekent aan, *Corresp. Blatt des naturwiss. Vereins zu Regensburg*, Jaarg. XL (1886) p. 143: «Die lederbraune, flüchtige Raupe in erdigen Gespinnströhren unter den Wurzelblättern von *Poa alpina* und *badensis* Haenke, wo wenige höher gezogene Blätter das Vorhandensein des Thieres andeuten. Bei Frankfurt a/M. entdeckt».

Anarsia Genistae Staint. — Snellen, p. 706.

Overijssel: Oldenzaal, 19 Juli 1891, een ♂ (Snellen).

Lampros similella Hübn. — Snellen, p. 719.

Noord-Brabant: Breda, Mastbosch, 21 Juni 1890, gaaf en frisch (Heylaerts).

Lampros sulphurella Hübn. — Snellen, p. 719.

Vele gave en frissche, blijkbaar juist uitgekomen exemplaren vond ik den 26 Mei 1892 in een dennenbosch bij Bergen-op-Zoom des namiddags tegen *Pinus sylvestris*.

Lampros cinnamomea Zell. — Snellen, p. 720.

Noord-Brabant: Oisterwijk, 17 Juli, een ♂ (P. J. M. Schuyt).

Pancalia Leuwenhoekella L. — Snellen, p. 729.

Ook van deze soort zijn de eerste toestanden geen volstrekt geheim meer. De rups is in het laatst van Juni gevonden in gangen van spinsel onder *Viola tricolor* (zie Hering, *Stett. Ent. Zeit.* 1891 p. 194).

Hypatima binotella Thunb. — Snellen, p. 736;
id. *Tijds.* XXXII p. 64.

Gelderland: Apeldoorn, 22 Aug. 1890, een afgevlagen exemplaar (H. A. de Vos tot Nederveen Cappel). — Noord-Brabant: Breda, 15 Juni 1889, aan den rand van het Mastbosch, des nachts, onder het smeeren, een gaaf ♀ (Snellen).

Butalis laminella H. S. — Snellen, p. 744.

In het *Ent. Monthly Mag.* XXV (1888) p. 16, beschrijft de heer Bankes de rups van dezen vlinder. Zij leeft in een ijl spinsel tusschen de stengels van *Helianthemum vulgare* en is in de eerste helft van Juni volwassen. Zij is dan lang, dun, rolrond, op den rug donker olijfbuin, vrij eenkleurig, zonder lichte lijnen of donkere stippen en ook zonder hoornig schild op de staartklep. De zijden van het lijf zijn met eene geelwitte streep onder de luchtgaten geteekend en de buik is donker roodbruin. De eerste vlinder kwam den 2 Juli uit.

Douglasia ocnorostomella Staint. — Snellen,
p. 756.

Het vermoeden, dat de rups dezer soort in den stengel van

Echium vulgare zou leven, is bewaarheid. De heer Herms vond haar aldus in het merg, volwassen einde October. Zij vormt een stevig spinsel in het merg en verpopt in het voorjaar. Zie *Stettin. Ent. Zeit.* 1888 p. 82.

Coleophora hemerobiella Scop. — Snellen, p. 842.

Van den heer de Vos tot Nederveen Cappel te Apeldoorn ontving ik een exemplaar dezer soort ter determinatie, dat, volgens de bijgevoegde aantekening, ongeringde sprieten had en de donkere vlek op drie vierden der voorvleugels miste. Niettemin kon ik het slechts voor eene *hemerobiella* houden, zijnde deze soort door de eigenaardig grijswitte, grof en dicht donker bestoven voorvleugels zelfs bij gevangen exemplaren zeer kenbaar. Zeller vermeldt in de *Linnaea Ent.* IV p. 334, reeds de varieteit zonder donkere vlek; toevallig ging het gemis daarvan bij het exemplaar van den heer de Vos gepaard met het bezit van geheel witte sprieten, wat wel tot de hooge uitzonderingen zal behooren.

Chauliodus chaerophyllellus Goeze. — Snellen, p. 847.

Zuid-Holland: Charlois bij Rotterdam, den 7 Aug. 1893.

Schreckensteinia festaliella Hübn. — Snellen, p. 849.

Nadere mededeelingen over de eerste toestanden dezer soort, die de vroeger bekend gemaakte in hoofdzaak bevestigen, gaf de heer Hering, *Stett. Ent. Zeitung* 1891 p. 195.

Elachista rhynchosporella Stainton. — Snellen, p. 879.

Noord-Brabant: Oisterwijk, 17 Juli 1892 (Snellen).

Lithocolletis ulmifoliella Hübn. — Snellen, p. 915.

Bij het ♀ is het laatste lid van het achterlijf wit, evenals drie

in grootte afnemende vlekjes op de rugzijde der drie voorlaatste ringen, die overigens zwartgrijs zijn.

Lithocolletis cavella Zell. — Snellen, p. 922.

Den 1 Mei 1892 verkreeg ik twee exemplaren uit in het najaar bij Maarsbergen in Utrecht verzamelde mijnen.

Lithocolletis Tremulae Zell. — Snellen, p. 940.

Van deze soort vond ik in het najaar van 1893 bij den Haag vele mijnen op Abeel (*Populus alba*). Uit eene kwam reeds den 30 September een vlinder.

Phyllocnistis suffusella Zell. — Snellen, p. 945.

In de *Stettin. Entom. Zeit.* 1887 p. 307 doet de heer Aug. Hoffmann belangrijke mededeelingen over deze soort. Hij heeft namelijk ontdekt, dat de rups vóór de verpopping, in haar spinsel, nog eene vervelling, eene soort van halve metamorphose, ondergaat en veronderstelt dat de verwante *Phyll. saligna*, die hij niet kon onderzoeken, omdat zij bij Hannover zeldzaam is, in dit opzicht met *suffusella* overeenstemt. Naar het werkelijk zeer interessante, hierboven aangehaalde opstel verwijzende, wilde ik ten slotte aanbevelen, om *saligna*, die op smalbladige wilgen leeft en in Nederland even gemeen is als *suffusella*, ook eens nauwkeurig na te gaan.

Opostega salaciella Treits. — Snellen, p. 965.

Noord-Brabant: Oisterwijk, 17 Juli 1892 (Snellen).

De mededeelingen van Warren (*Ent. Monthly Mag.* XXV, 1888, p. 145) en Bankes (id. XXVI, 1890, p. 8), maken het zeer waarschijnlijk, dat de rups dezer soort op *Rumex* leeft. Bankes schijnt op de mededeelingen van Warren geen acht geslagen te hebben.

Platyptilia ochroactyla Hübn. — Snellen,
p. 1016.

De heer Heylaerts deed in het *Tijds. v. Ent.*, XXXIII p. xxiii,

eenige mededeelingen over deze soort, waaruit wel duidelijk blijkt, dat *Bertrami* Rössl. (Snellen, p. 1017; id. *Tijds.* XXXII p. 71) als soort moet worden geschrapt en slechts eene variëteit van *ochrodactyla* is. De rups leeft zoowel op *Achillea* als op *Tanacetum*, niet op *Artemisia*, zegt de heer Heylaerts. Ik weet ook niet wie het laatste heeft beweerd.

Platyptilia gonodactyla W. V. — Snellen, p. 1021.

De heer J. W. Tutt, die in de gelegenheid was een aantal rupsen dezer soort waar te nemen, geeft in het *Ent. Monthly Mag.* XXV (1888) eene beschrijving van onderscheidene variëteiten, die daaronder voorkwamen. Hij vond grijze rupsen met min of meer uitgebreide roode langsstrepen, die soms in stippen waren opgelost; eveneens geteekende groene; witte met zeer flauwe roode teekening en witte met onduidelijke grijze strepen, die ook soms geheel ontbraken. De pop varieert niet minder in kleur; er komen roodachtige, donker rood en fijn zwart geteekende, eveneens geteekende grijze, ongeteekende groene en roodachtige exemplaren met onzuiver witte vleugelscheden voor.

Zijne overige mededeelingen over de leefwijze bevestigen de mijne.

Oxyptilus distans Zeller. — Snellen, p. 1028.

De tot dusverre onbekende rups dezer soort beschrijft de heer Hering in de *Stett. Ent. Zeit.* 1891 p. 224 aldus: «Die Raupe der zweiten Generation (die dus ook bij *distans* voorkomt) fand Hauptmann Herms Ende Juni bis Anfang Juli an *Crepis tectorum* L., deren Blüthe sie ganz so wie *O. didactylus* die von *Geum rivale* verzehrt. Sie ist schmutzig graugrün, heftet sich ähnlich der ebengenannten frei an Blättern, Blüthen und Stengeln und liefert nach höchstens zehn Tagen den Falter».

Pterophorus plagiodactylus Staint. — Snellen, p. 1037.

Limburg: Maastricht (Maurissen). — Gelderland: Laag-Soeren bij Dieren, op *Gentiana asclepiadea* vliegende (D. ter Haar).

De soort is overigens in alle toestanden zeer goed afgebeeld en beschreven door Dr. J. van Leeuwen Jr., in Sepp, 2e Serie IV p. 188, pl. 34.

Aciptilia paludum Zell. — Snellen, p. 1057; id.
Tijds. XXXII p. 72.

Gelderland: Laag-Soeren bij Dieren, in Augustus 1892 (D. ter Haar).

Snellen, P. C. T. 1894. "Aanteekeningen over Nederlandsche Lepidoptera. 2. Microlepidoptera." *Tijdschrift voor entomologie* 37, 1-32.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/40965>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/15019>

Holding Institution

Smithsonian Libraries and Archives

Sponsored by

Smithsonian

Copyright & Reuse

Copyright Status: NOT_IN_COPYRIGHT

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.